

VĂN HOÁ CANADA TẠI CHÂU Á

Tìm được chỗ đứng mới tại Châu Á - Thái Bình dương, nền văn hoá Canada đang du nhập vào đây những tiềm năng thế mạnh của mình.

Tại Hàn Quốc, một chú rùa nhỏ Canada đang giúp những cô cậu học trò học bài.

Tại đây trong các trường phổ thông đang sử dụng cuốn sách giáo khoa của nữ tác giả Paulette Bourgeois, với nhân vật chính là Franklin, một chú rùa nhỏ nhắn nhưng gan dạ được tô hai sắc màu xanh vàng. Cuốn sách đã thổi luồng sinh khí mới vào việc dạy tiếng Anh trên khắp xứ sở này.

Bà Barbara Howson, Phó chủ tịch phụ trách bản quyền Nhà xuất bản Toronto cho biết: "Hàn Quốc đặt mua với số lượng lớn hầu hết các đầu sách của Kids Can Press. Họ mua và dùng sách của chúng tôi để xây dựng chương trình dạy và học tiếng Anh".

Thành công này mới chỉ là một ví dụ nhỏ. Còn biết bao sản phẩm văn hoá khác của Canada cũng đang có mặt, và ngày càng nhiều, tại khu vực Châu Á - Thái Bình dương này. Thời gian gần đây, tình hình di dân cộng với việc toàn cầu hoá, chú ý tới văn hoá phương Tây, và tự do hoá tập tục trong các xã hội truyền thống Á châu là nguồn hứng khởi mới thu hút các nghệ sĩ Canada đến làm ăn trong khu vực.

Tuy nhiên, những hướng đi mới phát triển tại khu vực không chỉ bị bó hẹp trong việc phát triển thương mại buôn bán, hoặc công nghiệp giải trí văn hoá của Canada. Các môn nghệ

thuật thông qua mối quan hệ thân mật hơn là quan hệ chính thức giữa nhà nước với nhà nước cũng giúp cho việc trao đổi các giá trị, các mối quan tâm, hoà bão đồng thời tạo thuận lợi cho việc hiểu biết lẫn nhau và thắt chặt hơn nữa quan hệ ngoại giao giữa các nước.

Bộ Ngoại giao, Ngoại thương Canada, thông qua các cơ quan đại diện của mình ở nước ngoài cũng đã giúp quảng bá hình ảnh các nghệ sĩ Canada, không phải chỉ nhằm giúp họ chinh phục được công chúng ở nước ngoài, mà còn là đường lối ưu tiên, nhiệm vụ vì quyền lợi chung của Canada về chính trị cũng như kinh tế.

Theo một phân tích quan hệ quốc tế của Canada: "Cách đây một thế hệ, trong buổi đón tiếp ngoại giao, quan hệ văn hoá của Canada chỉ là giới thiệu cho mọi người biết đến một nghệ sĩ dương cầm của Canada". Nay mọi việc đã nhanh chóng thay đổi. Ngày nay ở Châu Á - Thái Bình dương, ai cũng biết đến các nghệ sĩ Canada như ca sĩ Avril Lavigne, đạo diễn Robert Lepage, nhà làm phim Denys Arcand, nhà văn Austin Clarke.

Bà Howson cũng cho biết thêm là ngoài sách vở, phim ảnh, băng đĩa ca nhạc, mọi người còn biết Canada có các ưu điểm nổi trội khác. "Các nhà xuất bản ngoại quốc tìm đến chúng tôi vì họ có cái nhìn tích cực về chúng tôi,

và vì sách vở của chúng tôi rất phong phú về mặt văn hoá”.

Canada cung cấp cho khu vực những sản phẩm văn hoá rất đa dạng. vở kịch *Amelia* của La La La Human Steps năm 2002 - 2004 đã có chuyến lưu diễn thế giới thành công, đặc biệt tại Hàn Quốc, Hongkong, Nhật Bản, Đài Loan, Singapore, Australia và New Zealand.

Năm 2004, đoàn balê Alberta đã hai lần công diễn tại Trung Quốc, và đã được yêu cầu trở lại trình diễn ngay cả khi còn đang biểu diễn vở *Carmen* tại sáu thành phố Trung Quốc. Ông Harry Patterson, trưởng đoàn balê Calgary cho biết: "Có một tác động lớn là ở Trung Quốc, mỗi lần nhắc đến đoàn balê Alberta là người ta lại liên tưởng ngay tới Canada". Ông Patterson đến Trung Quốc lần đầu vào năm 1982 cùng với đoàn Les Grands Ballets Canadiens. Theo ông, công chúng Trung Quốc ngày nay thích xem balê, và ông nhận thấy họ rất chăm chú theo dõi.

Hai thập kỷ sau, khuynh hướng nghe và chơi nhạc điện tử cũng thu hút thanh niên Trung Quốc. Chính vì vậy mà mùa hè vừa qua, dàn nhạc DJ Scratcheur Kid Koala đã thành công vang dội ở Bắc Kinh và Thượng Hải, và mới đây một tạp chí phát hành ở Bắc Kinh đã phải viết một bài ca ngợi đĩa Numark CDX hay không kém gì Kid Koala.

Mặt khác, Châu Á cũng đã chuẩn bị sẵn một số hội chợ giao lưu văn hoá quốc tế. Hoàn tráng và thành công nhất phải kể đến Hội chợ Expo 2005 tổ chức tại Aichi (Nhật Bản) từ cuối tháng 3 đến cuối tháng 9 năm 2005. Canada đã tham gia với một gian hàng đồ sộ.

Hãng Design Exchange của Toronto là một trong những doanh

nh nghiệp Canada tham gia gian hàng này. Paola Poletto, Giám đốc nghiên cứu của hãng thiết kế hàng đầu này ở Toronto cho biết: "Chúng tôi dự định giới thiệu 15 hãng thiết kế Canada, và mở đầu hoạt động này bằng cuộc hội thảo về ngành thiết kế của Canada". "Chúng tôi có mặt tại Nhật Bản từ nhiều năm nay để tìm chỗ đứng trong lĩnh vực thiết kế tại đây. Người Nhật và người Canada có rất nhiều thứ để học hỏi lẫn nhau".

Các nghệ sỹ Canada cho rằng một đất nước như Canada có rất nhiều thứ có thể đóng góp cho sáng tạo đương đại của thế giới.

Bà Christine McLean, Giám đốc Hiệp hội âm nhạc điện tử có trụ sở tại Shefford, Québec, quả quyết: "Chúng tôi muốn thay đổi chút ít hình ảnh Canada trong mắt mọi người, để cho mọi người hiểu rằng mọi thứ đều không thể qui hết về tài nguyên thiên nhiên và về nền văn hoá đã được tạo dựng".

Bà McLean, Trưởng phái đoàn thương mại gồm các nhà sản xuất và phân phối của ngành âm nhạc Canada, khi tham dự Expo 2005 nhận thấy: "Thanh niên Nhật Bản rất hào hứng với loại nhạc tiên phong nhằm tạo nên không khí như loại nhạc được chơi trong các hộp đêm hay trong các cửa hàng".

Hoạt động theo hướng ngược lại cũng có tác động tốt. Chính vì vậy mà Bộ Ngoại giao và Bộ Ngoại thương Canada đã tổ chức cho khách hàng Châu Á đi xem các buổi trình diễn như East Coast Music Awards, và vì thế mà các nghệ sỹ Canada được mời đi trình diễn ở nước ngoài.

Hơn nữa, Australia là một địa chỉ rất dễ tiếp cận đối với các nghệ sỹ Canada như ca sỹ nhạc Rock Kris Demeanor thuộc ban nhạc Calgary.

Ca sỹ này sau mỗi chuyến đi biểu diễn thành công tại đây lại tung ra thị trường một CD mới. Đối với các nhà văn Canada cũng vậy.

Các nhà văn Austin Clarke, Corey Frost, Isabel Huggan, Jane Urquhart đều đã tham dự Đại hội văn học Brisbane năm 2004. Tại đây, lần đầu tiên công chúng được nghe một bản nhạc do một người Australia sáng tác dựa trên tác phẩm văn học của nhà văn Canada, bà Anne Michaels.

Các tác phẩm điện ảnh của Canada cũng thường xuyên tham dự các liên hoan phim Châu Á - Thái Bình dương. Phòng Thương mại Canada tại Đài Bắc, trong chương trình hợp tác SPOT, đã cho trình chiếu các phim mới sản xuất cũng như các phim kinh điển của Canada. Có thể kể ra ở đây các phim như *Ryan*, phim đã đoạt giải Oscar; *Hardwood*, trong danh sách đề xuất tranh giải Oscar; cũng như hai phim *Les Invasions barbares* và *Le Déclin de l'empire américain* của đạo diễn Denys Arcand. Hai phim tài liệu về hợp tác giữa Trung Quốc và Canada: *In the Shadow of Gold Mountain* và *The Magical Life of Long Tack Sam*, cũng sẽ được trình chiếu.

Phim ảnh của Canada cũng thành công ở Ấn Độ. Các phim của Canada thường được chú ý đến nhiều trong các liên hoan nghệ thuật, như Liên hoan phim Kolkata (Calcutta) lần thứ 10, và các dãy núi đá vùng Alberta và Colombie-Britannique thường được các nhà điện ảnh sử dụng trong các phim của mình khi có các cảnh băng tuyết. Thậm chí, nhiều thanh niên Canada gốc Ấn còn thâm nhập vào ngành công nghiệp điện ảnh Bombay, ví dụ như bộ phim tài liệu

Bollywood Bound do Hãng phim quốc gia sản xuất năm 2002. Tác phẩm đầu tay này của Nisha Pahuja đã được chiếu trong liên hoan phim Ấn Độ - Canada tại Delhi.

Càng ngày người ta càng cần đến Canada trong việc thẩm định phim hoạt hình. Ví dụ, trường Cao đẳng điện ảnh Algonquin ở Ottawa đã ký với Animaster - xưởng phim đào tạo và sản xuất lớn nhất của Ấn Độ có trụ sở tại Bangal - một thoả thuận để triển khai công nghệ sản xuất phim hoạt hình tiên tiến và mời những người tài ba trong ngành công nghiệp này ở Bắc Mỹ và Châu Á - Thái Bình dương làm cán bộ giảng dạy.

Bà Kelly Neall, Giám đốc Liên hoan quốc tế phim hoạt hình Ottawa cho biết, các hoạ sỹ phim hoạt hình Canada đã được mời sang các nước Hàn Quốc, Đài Loan, Việt Nam, Philippines, và ở những nước này họ cũng rất thành công. Ngoài những hãng phim hoạt hình có tiếng của Canada, như Nelvana, đang có quan hệ làm ăn lớn với các hãng phim Ấn Độ và Đài Loan, các hãng khác trong đó có Asia China Media Ventures, China Film Animation và Divertisement Cookie Jar (hãng này đã làm loạt phim nổi tiếng "Caillou") cũng có những bước tiến đáng kể trên thị trường châu Á.

Bà Kelly Neall kết luận: "Các lĩnh vực nghệ thuật này là công cụ giao lưu hữu hiệu của đất nước chúng tôi." ■

Người dịch: Lê Thị Thu Hà
Viện Nghiên cứu Châu Mỹ

Nguồn: Canada - Regard sur le monde, N° 25, Printemps 2005, tr.20-21.